

Ubicació / Origen / Quico Estivill

Catàlegs del Museu de la Vida Rural
Núm. 3 - Quico Estivill
Ubicació/Orígen

© dels textos, Imma Pla i Eudald Camps, 2011

© de les fotografies, Quico Estivill, 2011

Dipòsit legal: T-XXX-2011

Impressió: Grup Bou

© Museu de la Vida Rural, 2011

Fundació Lluís Carulla

Museu de la Vida rural

Carretera de Montblanc, 35

43440 l'Espluga de Francolí

www.museuvidarural.cat

Aracné

12 dibuixos de 65 x 85 cm amb boixets enganxats, fils, perfils encerats i fotografies encerades.

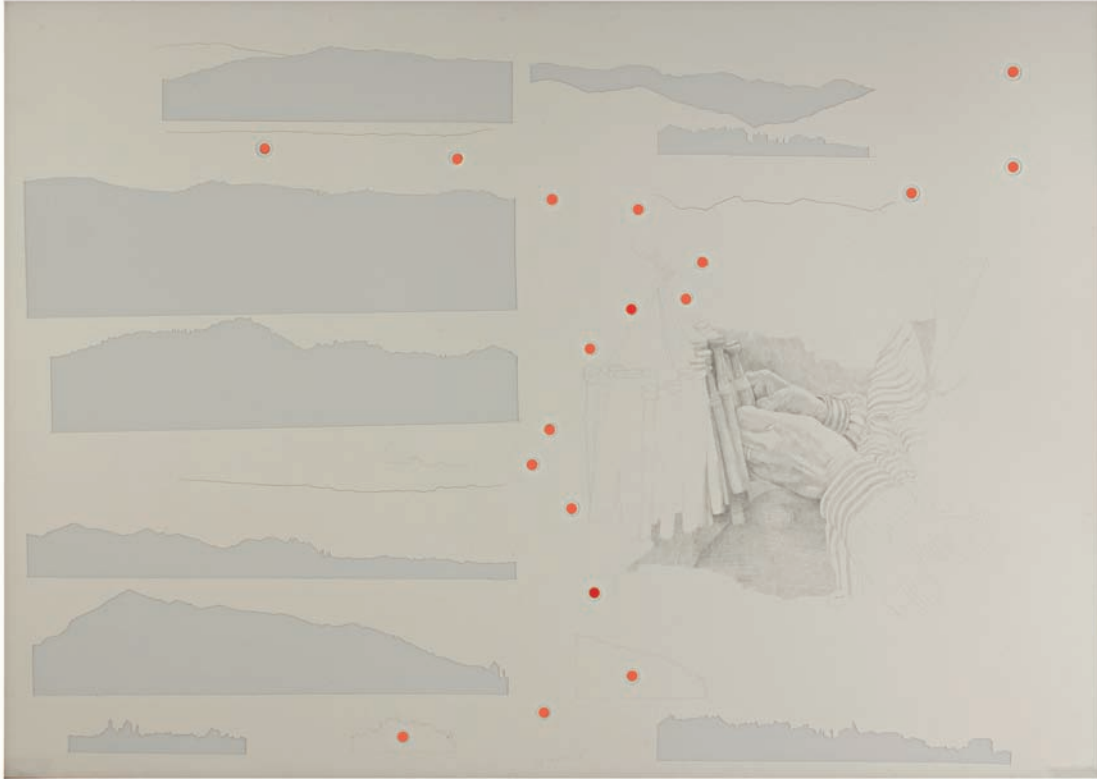
Dibuixos enganxats sobre PVC. Un dels dibuixos porta il·luminació interior amb LEDS.

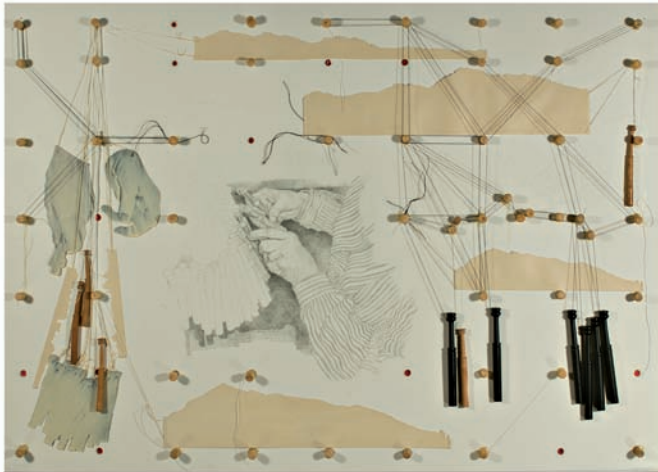
"Ubicació/Orígen" és un projecte pensat per al Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí.

El treball de l'artista té alguna cosa a veure amb la transacció que es produeix en el límit del domèstic o privat i el públic.

Quico Estivill
Maig 2011

Aracné

La fiblada d'Aracné

Imma Pla i Rovira

Antropòloga i professora d'història de l'art

“Suprimir al azar diez o veinte siglos de historia no afectaría de manera sensible a nuestro conocimiento de la naturaleza humana. La única pérdida irreparable sería la de las obras de arte que esos siglos vieron nacer. Pues los hombres difieren e incluso existen sólo por sus obras.”

Mirar, Escuchar, Leer

Claude Lévi-Strauss

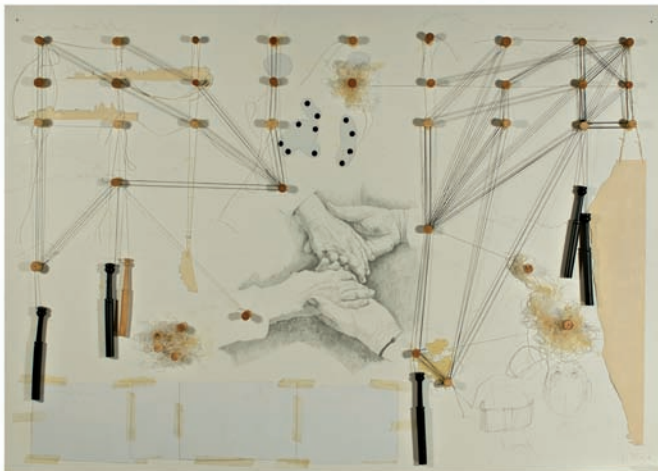
Una llarga picada d'ullet, dilatada en el personal calendari vital, i segurament per això, plena de converses, fotografies i ironies, festes i dols tot assaborit paisatges dibuixats amb la quietud i els silencis, han fet possible, que ara em disposi a escriure percepcions i raonaments suggerits per l'obra d'Estivill tot seguint el fil que la reflexió farà lliscar sobre la pauta.

A Ubicacions/Origen Estivill ens convida a fer un passeig íntim, existencial i personalíssim, per els camins fressats de la seva contrada. Hi accedeixo amb reverència, amb els ulls ben oberts i el discerniment ben atent.

Arribat el moment d'una certa plenitud és quan amb petjada impertorbable es planta a la terra pàtria. Impregnant-se'n, pinta el paisatge de planes ondulades humanitzades de fa segles per els conreus de camps i vinyes que observats per turons aspres evolucionen atenent la crida de la natura. A les entranyes els alimenten generoses aigües.

Anar i venir per els reconeguts camins d'altres dies, d'entre tots els records, es desvetlla el de quan la mare exercia el mestratge com a puntaire. Tot seguit apareixen la visió, el só, el gest, el fil i la pauta sobre la qual discorren hàbilment els boxets que, guiats per hàbils mans, van confegint la punta/obra: nítida, resistent, delicada, ben reeixida.

Aquí la mare actua d'oficiant d'un ofici que requereix instrucció sense text, en el qual la transmissió dels coneixements es produeix entre el jo i l'altre, tradicionalment,

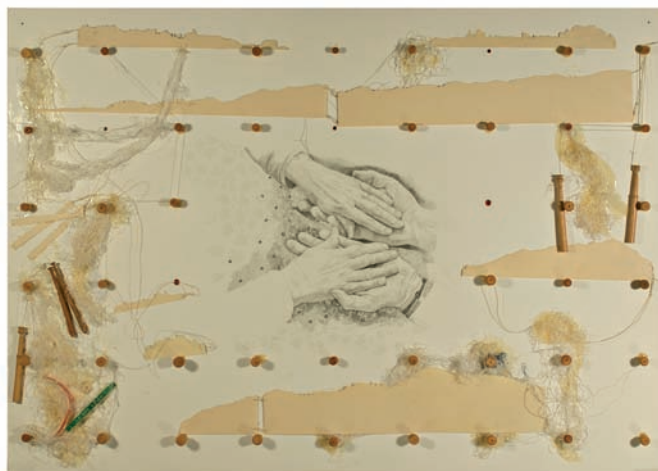

al llindar de la porta de casa, i sempre, en un territori frontissa entre l'espai públic i el privat. En aquest espai només l'establiment d'una estreta relació interpersonal entre la iniciada i la neòfita fan possible l'aprenentatge. Un ritual, en el qual, el silenci, el gest i les formes es fonen tot materialitzant el camí que segueix el fil infinit que ha de mostrar la fecunda creativitat de la seva portadora.

El paisatge de la pàtria mare, de naturalesa física, conté terres roges, vinyes de colors mutants, oliveres i pins de verds matisats que han confegit escenaris en els qual s'hi han inventat i representat temes que han esdevingut mites de nostra cultura i que formen part del paisatge intern i invisible que constitueix el bagatge cultural de la nostra existència. En aquest sentit a totes les societats humanes hi trobem mites que es conserven i transmeten a través de generacions per què són valuosos per aquella comunitat humana. Els mites tenen molt d'utopia però estan lligats a la realitat i una de les causes del seu èxit, segurament, rau en que a través d'un relat extraordinari, irrealitzable, s'expressa una idea que coincideix amb els sentiments de la col·lectivitat així, el relat mitològic, es converteix en estímul d'un moviment o grup al qual proporciona una explicació coherent, que no vol dir verídica, de la realitat. La creença en els seus avantpassats i la seva imitació proporciona una gran satisfacció i contribueix a tranquil·litzar l'esperit de qui la imita amb els fets o transmet amb les paraules el concepte de fons. Si ens hi fixem podem observar que molts invents, fets, moltes actituds i tècniques, particularment importants per un grup social, s'han sacralitzat en un mite que es pot manifestar amb variacions segons els contextos temporals i culturals.

El fil i l'amplia gamma d'aplicacions a que es presta, des del bressol de la nostra civilització, estant presents en al-

guns relats mítics fonamentals per la **nostra cultura**. Aracné, filla d'un humil tintorer va gosar desafiar a Atenea en l'art de la tapisseria a qui va aconseguir superar però la deessa en veure l'obra de la seva contrincant es va irritar tant que va fer-la esmicolar. Al veure destruïda la seva labor, la jove lidia, va optar per penjar-se i, amb aquest acte, passà a convertir-se en aranya. No morí l'agosarada jove

però, atenent l'ordre còsmic, el desafiament d'una mortal vers una divinitat, no es pot admetre com tampoc es pot negar l'enginy de qui el posseeix . L'aparició de l'aranya encantada ens soluciona l'entrebanc.

El fil com a prova d'amor i font de llibertat és el que l'enamorada Ariadna ofereix al valeros Teseu perquè pugui sortir del laberint cretenc on ha abatut al Minotaure. Amb la mort del monstre afamat el gloriós semidéu allibera els atenencs de lliurar anualment el tribut dels joves tot assegurant continuïtat d'Atenes.

Un relat més proper a nosaltres tant en el temps com en la geografia és el que ens explica com Santa Úrsula abans de partir cap al suplici romà facilita, generosament, a les 100.000 verges amigues seves, un recurs per aconseguir la lliure supervivència. Les allibera envers les tècniques que ella coneix o inventa per a fer puntes al coixí. Amb els seus ensenyaments els hi proporciona coneixements que els hi facilitaran, la llibertat i el suplici que dona, poder viure del fruit del propi treball. Donant-los-hi sapiència també, les encamina vers el camí de la llibertat creativa, no exempta de dubtes i angoixes. Cadascuna podrà fer les seves puntes tant destrament com sigui capaç de fer-les. Tota iniciada tindrà coneixements que podrà portar fins a les cotes que ella decideixi, essencialment, podrà moure's entre la producció artesana i la creació artística.

Més contemporani, menys nostrat, però força popular és el personatge de Spiderman, l'home aranya, que esde-

vé especialment intrèpid quan de forma casual, essent adolescent, allà cap al 1962, rep la fiblada d'una aranya tocada per la radioactivitat. En aquest cas la fiblada quimèrica, es produeix en sentit real no metafòric, dota

a l'home, adolescent aleshores, adult ara, de poders i habilitats excepcionals que manifesta amb l'excreció dels fils fetillers de la teranyina. L'home ha esdevingut heroi al establir contacte amb forces excepcionals, a partir d'ara, el subjecte tocat per l'alè diví, adquireix actituds i aptituds singulars que el faran sobresortir respecte la majoria del seu grup. Serà més intrèpid, més enginyós, més valent. Ja no podrà treballar com un artesà, les seves produccions seran considerades les d'un artista.

El conjunt de les obres que confegeixen Ubicacions/Oriegen mostren una gran sinceritat. Cada relat ha anat brollant de l'interior de l'artista en relació amb els paisatges visibles i invisibles de les seves pàtries. L'Estivill s'ha deixat sentir i ha fet, no ha dubtat en materialitzar els seus interessos expressius utilitzant tècniques i recursos que, en alguns casos, contrasten tant que podrien llegir-se com antagònics però són sincers i valents. Es presenten amb naturalitat, sense pudor, amb convenciment, de manera que el missatge resultant és mostra amb una eloqüència contundent.

Entre dues pàtries, oscil·lant en el gronxador suspès del fructífer fil, llavors ai!, esdevé la fiblada de l'agulla invisible d'Aracné que trasmuda els records endreçats a la memòria en el present continu que teixeix l'obra.

Paisatge

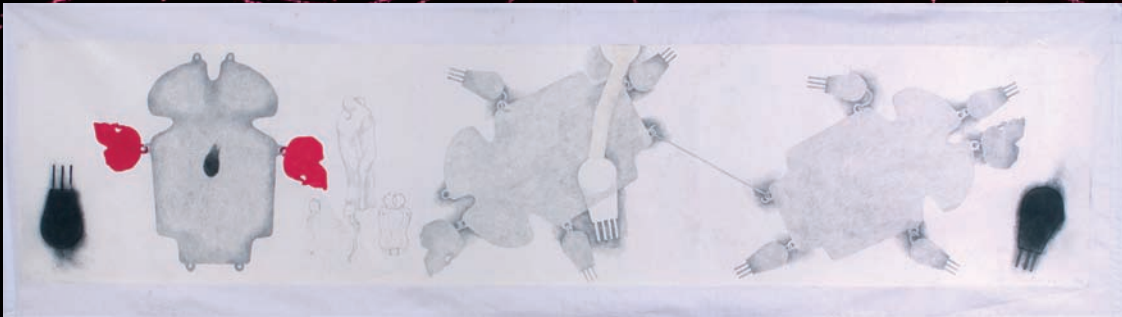
Paisatge

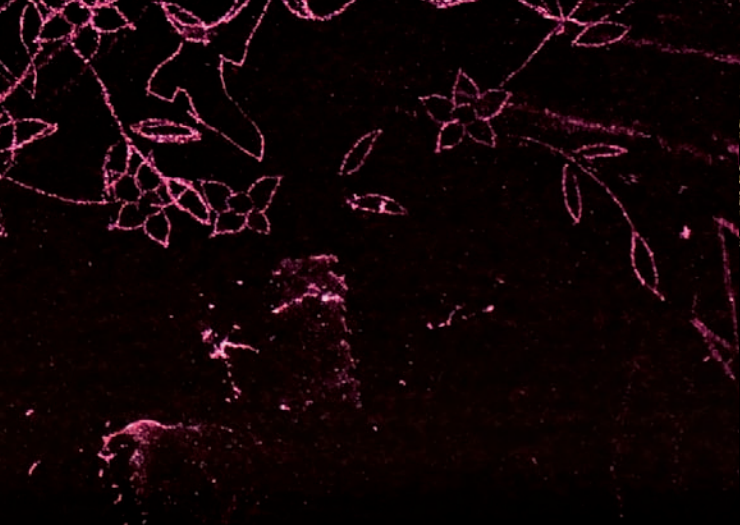
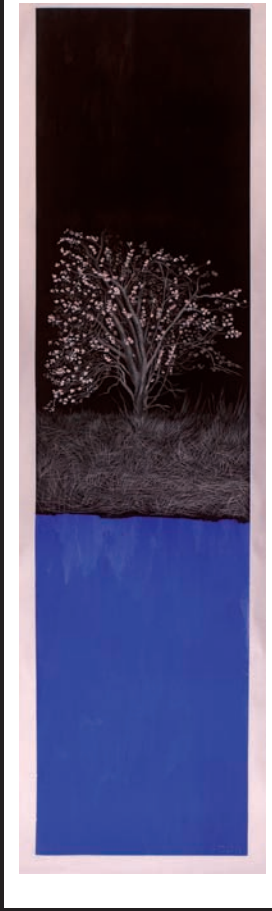
200 x 70 cm

Papers de calc Burda, de colors blau, blanc, groc i vermell, enganxats sobre cotó i cosits entre ells, amb dibuixos a llapis i noms brodats.

Quatre tires de paper xinès enganxades sobre cotó pintades amb tècnica de gouache i amb dibuixos.

Fotografies de recorreguts i quaderns de notes.

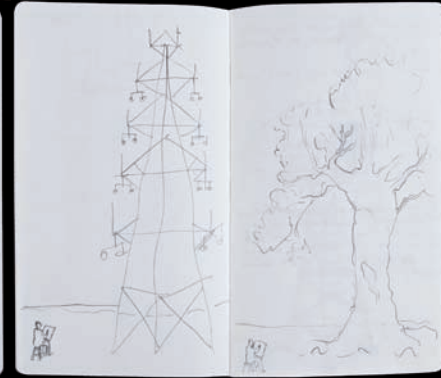
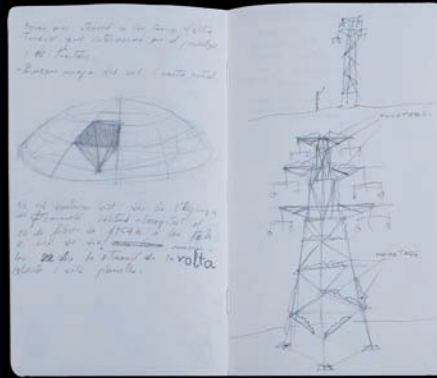

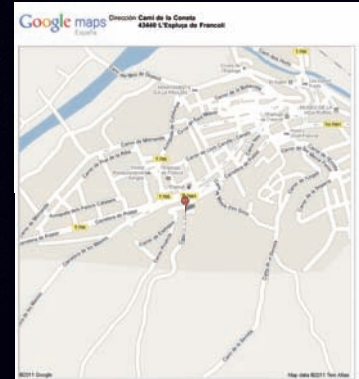

Poblet des del camí d'en Simon.
Oli sobre tela i cavallet de pintor.
180 x 85 x 50 cm.

Ubicar-se, prendre consciència de lloc a través de tècniques de reproducció de la imatge, pintura i fotografia. L'Espluga té característiques molt suggeridores que poden donar peu a peces i accions artístiques. Penso en la Cova de la Font Major.

Memòria i sutura en el paisatge

Eudald Camps

Com duren els rius.

Pensa, només. Les fonts glateixen en algun lloc de la muntanya i les deus brollen d'un roc, s'uneixen en un torrent, en el corrent d'un riu i el riu flueix a través de segles, mil·lennis...

Czesław Miłosz

Un ésser desorientat és aquell que ha perdut completament el fil dels esdeveniments. A l'apàtrida el reconeixerem pel buit genealògic que l'empresona, per l'absència de lligams amb el paisatge, per l'absoluta deriva que governa la seva nau. Quan parlem de "terra cremada" ens referim exactament a això: és el que resta després d'una retirada accidentada precedida pel convenciment íntim del retorn impossible. Els paisatges dessolats, estèrils, sense fites ni ancoratges dirigits a la memòria personal -uns llocs que no cal que siguin, per descomptat, deserts geogràfics- són espais òptims on aquests éssers poden esperar el seu particular Godot amb la consciència, qui sap si dramàtica, d'haver perdut el fil de la narració dels esdeveniments vitals, dels propis però també dels de la resta de mortals que ens han precedit o que ens acompanyaven fins a un determinat punt del trajecte. No cal dir que tota forma de futur, en aquestes circumstàncies, és només un miratge o, potser millor, el resultat d'un miratge que no disposa de cap altra substància a banda de la que li subministra la fàbrica inesgotable de quimeres que és la ment humana.

La mitologia i la literatura clàssiques ens ofereixen, encara avui, els millors exemples d'aquesta relació umbilical que tot ésser que vulgui preservar allò que el defineix -més enllà del pur existir biològic- manté amb el seu origen, tant si es tracta d'un espai físic acotable amb un simple topònim, com d'un territori familiar fet

de relacions molt més complexes i d'afectes explícits però també soterrats. A tots ens ve al cap el malaguanyat Èdip de Colona, el desterrat Anquises o, més encara, Ulisses i el seu viatge de retorn a Ítaca, que és un desfer idèntic, en el seu sentit profund, al fil que recull la dona -Penèlope- que l'espera a la llar nuclear mentre teixeix i desteixeix cíclicament una mortalla que vol ser el mapa mateix de les seves vides. En tots aquests processos, reversibles o no, el reconeixement és una possibilitat que roman intacta tan sols en la mesura que les artèries o ramificacions que uneixen les diferents parts d'un mateix cos no han estat seccionades: la seva deformitat, la manera com el temps les ha maltractat, rebregant-les, tensant-les fins al límit de la seva resistència, condiciona la percepció que tenim d'aquell cos originari -en podem dir terra natal, tot i que es tracta d'un espai simbòlic molt més ric en connotacions- fins al punt d'acabar definint-ne un nou rostre que es fruit, en darrera instància, de la suma de totes aquestes pròtesis fetes de retalls de memòria, de fragments de paisatge, d'engrunes temporals que cal suturar per tal de refer el viatge homèric que, al final, són o haurien de ser totes les vides.

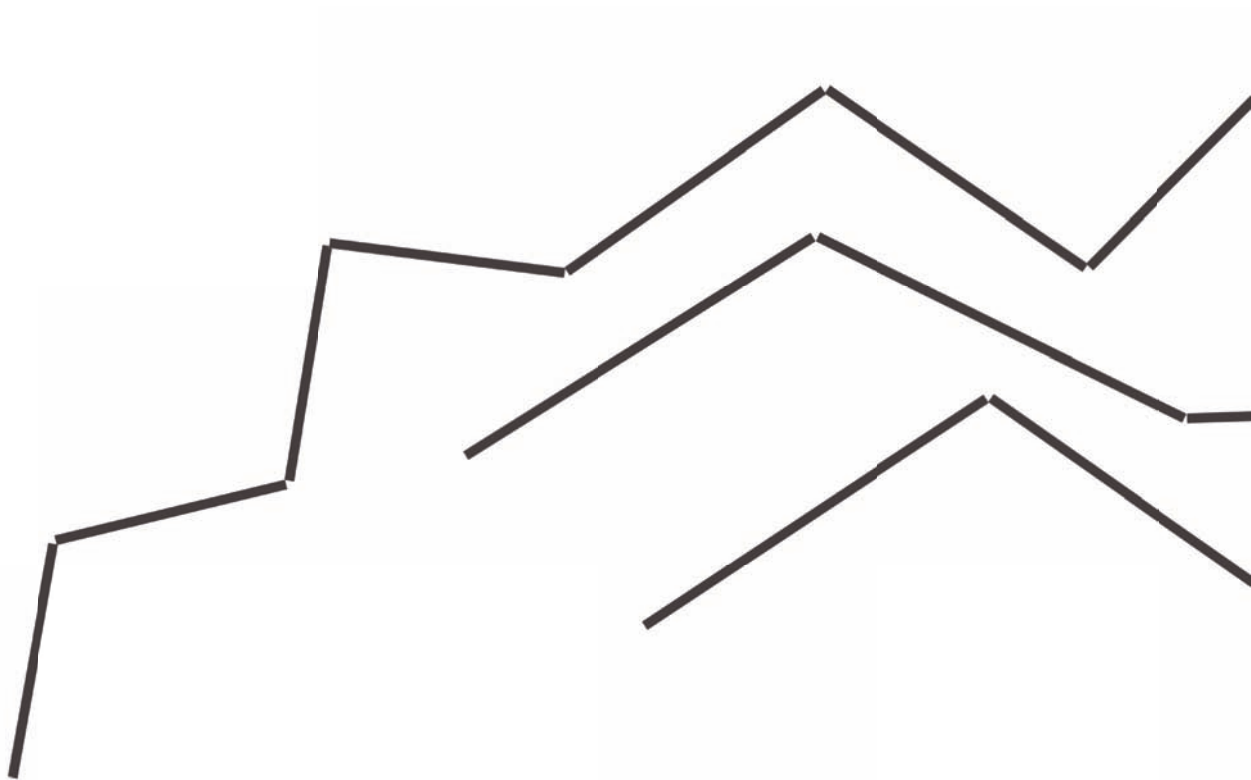
D'això es tracta: viatge de retorn o, potser millor, circularitat necessària. Ulisses, com dèiem, surt d'Ítaca i torna a Ítaca convertit en un home nou -que és també un home ètic- format gràcies al contacte amb els diferents paisatges, tan físics com humans, que només el viatge és capaç de proporcionar; quan li pregunten "On us dirigiu?" al Heinrich von Offerdingen de Novalis ell respon, de manera invariable: "Sempre cap a casa"; o com en el Wilhelm Meister de Goethe, on els anys de viatge i els d'aprenentatge es confonen en virtut d'un model filosòfic que persegueix la construcció de la pròpia identitat: tots aquests viatgers literaris -Ulisses (el d'Homer, però també el de Joyce), Offerdingen, Wilhelm Meis-

ter o, fins i tot, el Fèlix Krull irònic i inacabat de Thomas Mann- comparteixen el seu caràcter obert, en permanent construcció, permeable i atent a les diferències més subtils que el paisatge els hi pot oferir. O, en paraules de Claudio Magris, un dels grans viatgers que ens regala la literatura contemporània: «Viatjar és una experiència musiliana, més poderosa en mans del sentit de les possibilitats que no del principi de realitat. Com en unes excavacions arqueològiques, es descobreixen altres capes de realitat, les possibilitats concretes que no s'han realitzat materialment però que existien i que sobreviuen en parracs oblidats pel transcurs del temps, en passos encara oberts, en estats encara fluctuants».

Estats fluctuants i parracs oblidats, en darrera instància, que cal suturar per tal de restituir-los per a la memòria. Estivill realitza el seu particular viatge de retorn a la terra natal portant a terme una sèrie d'accions artístiques que podem inscriure, mutatis mutandis, en aquesta tradició occidental basada en l'estreta relació existent entre el periple físic, real, i la construcció simbòlica de la identitat mitjançant la recuperació dels lligams -fils- genealògics. La sèrie "Noms" resulta, en aquest sentit, paradigmàtica: els noms propis -prenoms- brodats sobre papers de colors plans -originaris, primaris- ens parlen d'individus singulars que, d'alguna manera, són com els topònims d'una geografia familiar a la que retornem gràcies a la distància adquirida després de molts anys d'emancipació; com si fossin elements d'una mena d'aixovar polsós recuperat de les golfes -un altre espai enormement simbòlic, com ens recorda Gaston Bachelard- la seva realitat és una mica com la de la paraula poètica: un eco que emergeix de les profunditats i que només s'ofereix plenament durant uns instants abans de tornar a desaparèixer, com una pedra llançada a les aigües fosques d'un estany, en l'espai indeterminat que ens embolcalla.

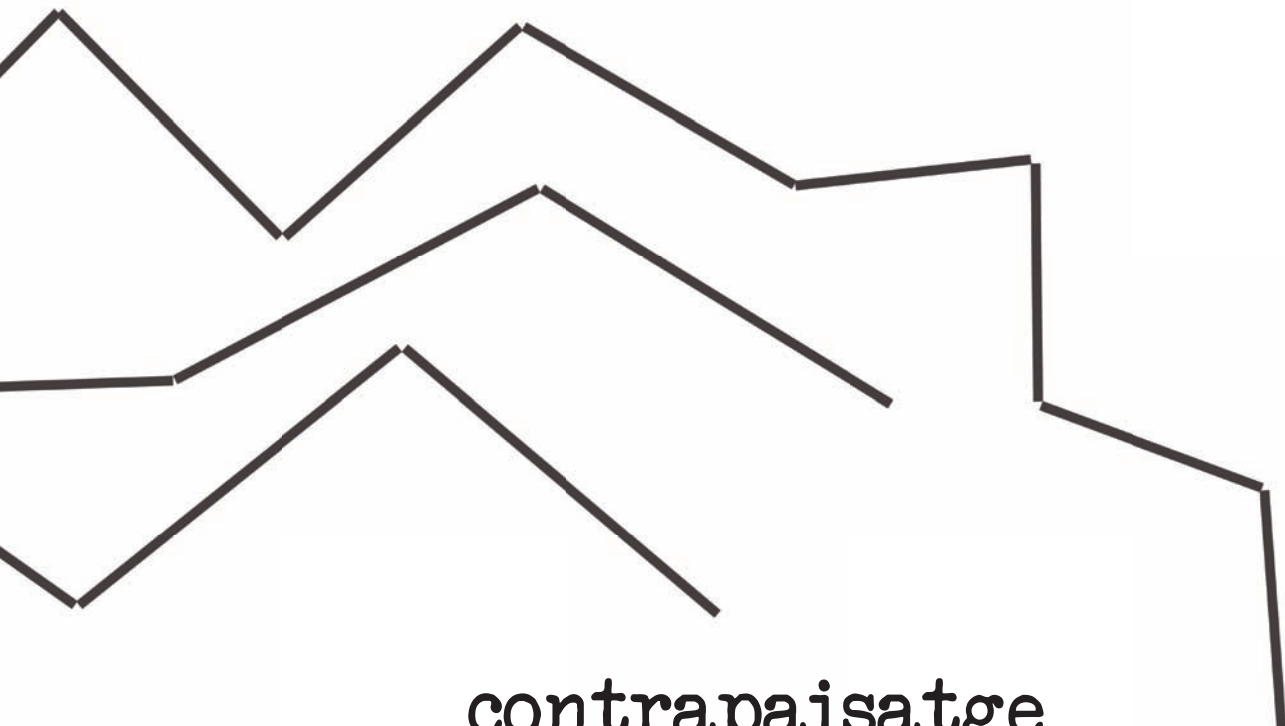
Per això Estivill ens parla també de "Contrapaisatge": l'artista emfatitza el caràcter intersticial de la nostra existència situant-se entre dues vistes que corresponen al punt de partida i al punt on transcorre l'existència actual; paisatge contra paisatge escenificant un diàleg que no hem de llegir en clau bipolar sinó en un sentit perfectament cíclic. La correspondència entre ambdós mons només té sentit en la mesura que l'artista assumeix -i explicita- el seu paper de nexa o, per seguir amb la imatge de la costura, de fil o cordó umbilical. L'espai que ens embolcalla, en aquest cas, s'evidencia com a quelcom indeterminat, d'aspecte lletós i de naturalesa íntimament amniòtica; el cos de l'artista, la seva pell, és el suport físic de la memòria.

Si tenim en compte aquests elements tot just esbossats, aleshores se'ns revela amb insospitada nitidesa l'univers contingut en la sèrie que porta el títol explícit d'Aracné. Deixant de banda el significat psicològic del mite i la seva càrrega dramàtica -el pecat d'Hybris com a fil conductor entès com a "desmesura" o "arrogància- allò que resta és aquest teixir recursiu que es troba en la gènesi mateixa del sentit de les nostres vides. Un teixir, malgrat tot, que es manifesta com a quelcom profundament ambivalent: el teixit és la llar domèstica, la xarxa que ens protegeix, de manera profilàctica, de l'abisme que acompanya la desmemòria, però també és, per contra, el parany que ens reté i, portat a l'extrem, ens aniquila. Família protectora i família castradora, la dels aràcnids com la dels humans. I paisatge protector i paisatge que aïlla o que extravia en idèntica correspondència: potser per això Estivill pinta una "vista" de les vinyes i de les oliveres, de les feixes i camps treballats des de sempre presidida per la imatge inquietant d'un monestir convertit, contra pronòstic, en una útil i precisa metàfora de tot el que estem dient...

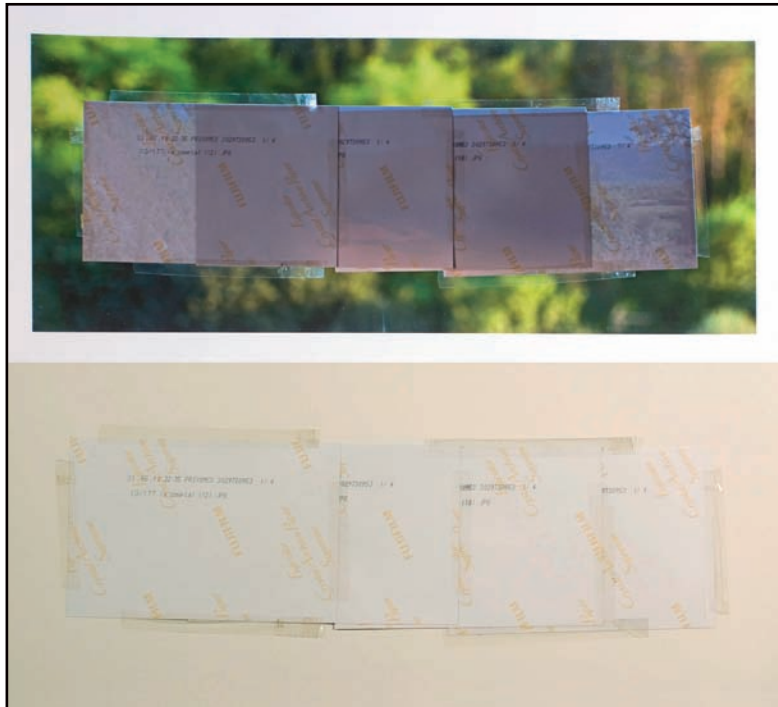
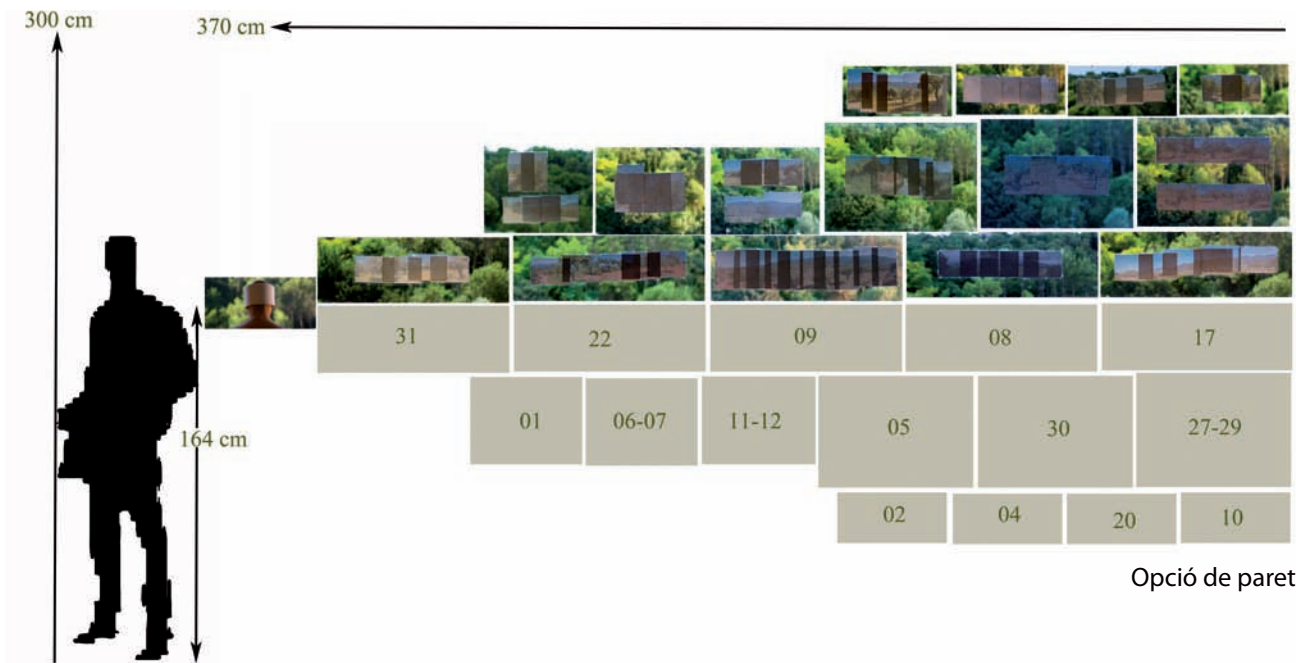

contrapaisatge

Muntatge amb 23 fotografies emmarcades en blanc. Fotografies de Fotoprix i impressions digitals fetes als laboratoris EGM. Els tamanys són de 30 x 88 cm, 50 x 70 cm, 40 x50 cm i 23 x 50 cm.

contrapaisatge

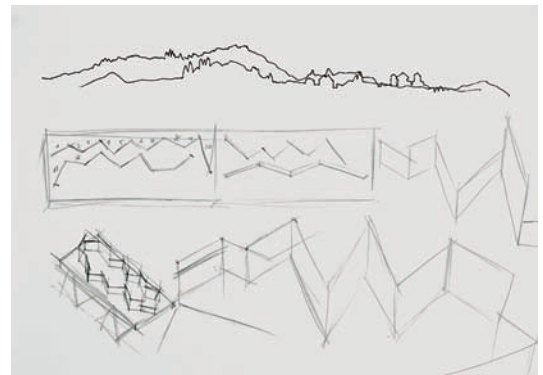
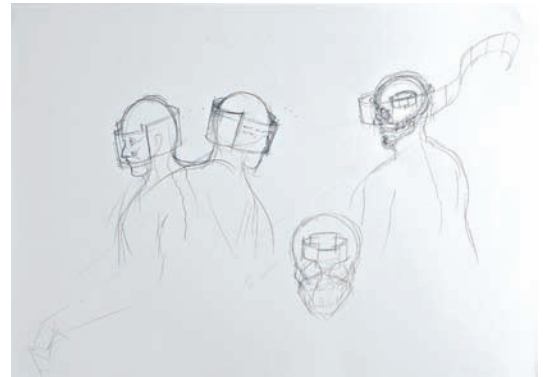
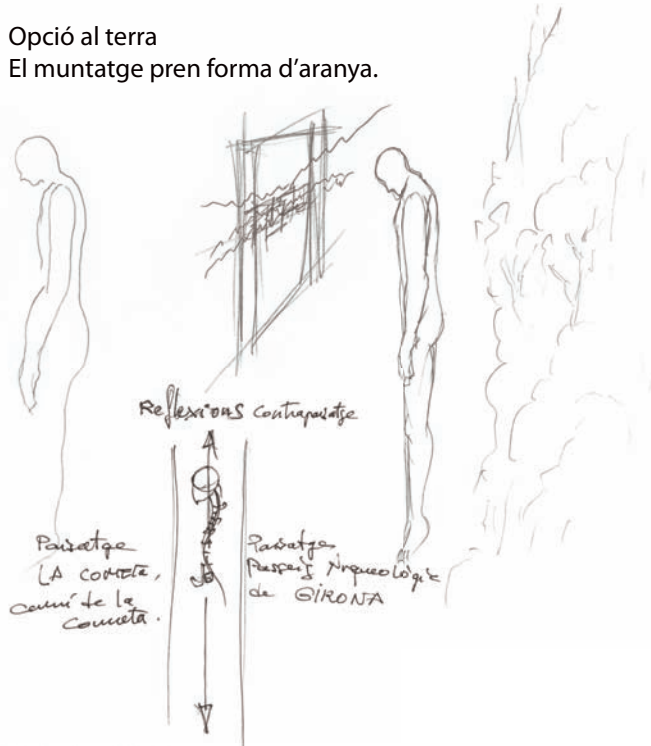
El 'jo' s'ha fet a partir d'un únic paisatge.
 El 'jo' s'ha fet a partir d'un únic paisatge.
 El 'jo' s'ha fet a partir d'un únic paisatge.

MEIA - FORA

Metà = més allà
 Plouren = plouren, llevar
 componen dos elements sin ocupar neos.

Opció al terra
El muntatge pren forma d'aranya.

QUICO ESTIVILL

L'Espluga del Francolí, 1954

Resideix a Girona

Breu apunt biogràfic

Pintor i escenògraf, autodidacta, encara que ha cursat estudis a Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona, Escola Massana, gravat amb en Manolo Gómez i litografia amb en Prim Fullà.

En el camp de la docència ha impartit tallers de gravat i escultura alternativa al centre cultural La Mercè de Girona. Professor de pintura escenogràfica a l'escola taller de teatre Tecla Sala de l'Hospitalet de Llobregat.

Ha treballat sovint amb galeries de Barcelona i Girona, també a l'estat espanyol, Bèlgica, Alemanya, França.

Galeria Salvador Riera, Mª José Castellví, Galeria Alter Ego, de Barcelona.

Rosa Pous, Galeria Morandi, sales municipals de Girona.

També exerceix d'escenògraf.

Premi AET de Reus a la millor escenografia de l'any, 1986 per "Infantillatges", de Raymond Cousse Dirigida per Josep M. Flotats, Companyia Josep M. Flotats.

Ha treballat amb grups com Vol-Ras, Teatre Nacional de Catalunya, FOCUS productions, Tricycle, Dagoll Dagom, entre d'altres.

AGRAÏMENTS (per la seva paciència)

Fundació Lluís Carulla

Sevi Subirós, Jordi Puig Coll, Albert Carreras Ballart, Montsé Cabal Blanch, Carme Martí Cantí i Ramon Rosich i Trullols.

MUSEU
VIDA RURAL
L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ

Museu de la Vida Rural

Carretera de Montblanc, 35
43440 l'Espluga de Francolí
Conca de Barberà

www.museuvidarural.cat